

JURISPRUDENTIA ECCLESIASTICA

Seu

CONSISTORIALIS

Rerum & Quaestionum

In

SERENISSIMI AC POTENTISSIMI

PRINCIPIS

ELECTORIS

SAXON.

Senatu Ecclesiastico & Consistorio

Supremo

*Probè ventilatarum, maturo consilio deliberatarum, et accurato
judicio decisarum.*

DEFINITIONES SUCCINCTAS, JURE

Divino, canonico & civili, Constitutionibus & Ordinationibus Eccle-
siasticis probatas, Rescriptis, Decretis & Responsis Electoralibus
coeroboratas exhibens

LIBR. III.

Quorum

- I. *Materia de iuribus Episcopalibus: Ministris Ecclesiae; eorumq; vocatione ac confir-
matione: Salariis, proventibus, accidentiis, successione & divisione legitimâ.*
- II. *Causis matrimonialibus: Ritibus, Ceremoniis: Bonis, aliisq; rebus ecclesiasticis: Jure
Sepulturae & Academiarum.*
- III. *Judicio & foro ecclesiastico, Paenis ac coërcitione Clericorum &c. pertractata visuntur.*

AUTORE

BENEDICTO CARPZOV JO. Consiliario Electorali Saxonico,

Supremi Appellationum Judicii Dresdensis ac Curiae Provincialis, quae est
Lipsiae, Assessore, ibidemque Facultatis Juridicae Ordinatio, &
Scabinatus Seniore.

Gemino indice, uno Definitionum, altero Rerum & Verborum locupletissimo.

HANOVIAE

Typis IOANNIS AUBRY, ANNO M. DC. LII.

SERENISSIMO ET POTENTISSIMO
PRINCIPI AC DOMINO, DNO

JOANNI GEORGIO

Duci Saxoniae, Juliae, Cliviae, Bergae, Sa-
cri Romani Imperii Archi-Mareschallo & Electori Landgravio
Thuringiae, Marchioni Misniae, superioris ac inferioris Lusatiae,
Burggravio Magdeburgico, &c. Comiti de Marca
& Ravensburg, Dynastae in Raven-
stein, &c.

DOMINO SVO CLEMENTISSIMO.

NUNUS jam agitur quartus, SERENISSIME
PRINCEPS, Domine Clementissime, cum VESTRA
SERENITAS ad consilia aulica mihi accersito in ipso
splendidissimi hujus muneris limine ex singulari cle-
mentiâ veniam ad pristinos Lares redeundi concessit, ac
insimul officium Ordinariatûs cum annexis expeditio-
nibus in hoc Athenæo demandavit: ex quo subinde

mecum deliberare ceppi, quânam veneratione beneficium hoc insigne de-
mereri, & quod debitum efflagitabat, devotio jubebat, grato eam splen-
dore irradiare quirem. Cùm verò juris canonici professionem fidei meae
concreditam percepissem, animum illicò subiit libido spartam hanc eâ fide
ac industriâ exornare, ut multum inde commodi in Republicam litera-
riam redundaret, plurimumq, laudis ad VESTR. SERENITATEM rediret, at-
que hinc de promptitudine meâ & devotione submissâ constaret. Nimi-
rum licet Canonum pontificiorum autoritas nobis haud sit extimescenda,
ac juri canonico (iis, quæ ad judicarium processum spectant, exceptis)
parùm autoritatis attribuendum; nec enim quæ in causis spiritualibus &
conscientiam concernentibus Romanenses ex inveterato errore evomunt,
nobis de purâ fide & orthodoxâ Religione edoctis frenum injicere queunt,

PRÆFATIO
AD LECTOREM.

Sunt oppido multi, Lector benevole, qui amplissimum Icto-
rum munus iuris privati cancellis angustissimis includunt,
iisq. non nisi tertiam politicam partem, quæ causas concernit foren-
ses, & minores de stillicidiorum ac parietum iure, de aquâ plu-
viâ arcendâ, de finibus regundis, de calce fodiendâ, de cloacis, &
eiusmodi reliquis, quæ non ita magni ad Rempublicam sunt momenti, relinquunt;
Legislatoriam verò & consultoriam solis Politicis attribuunt. Ita scilicet Politicos à
Ictis discriminant, illisq. curam & administrationem Reipubl. iurisq. publici tracta-
tionem plenâ manu largiuntur; hosce autem ad avaritiam usq. tenaces, in privatis liti-
giis subsistere inveniunt, ut parùm absit, quin Ictis publica tractantibus *πολιτικῶν ἰου-
ριστικῶν*
imputent & adscribant. Satis iniquè in nobilissimam Iurisprudentiam, si quid res est,
& saniori iudiciò alii senserint, fateri lubeat. Si ve enim publici, si ve privati iuris ratio-
nè spectes in Republ. administranda, utrog, sunt implicati iustitia Sacerdotes, annuente
qui Princeps fuit regiminis politici Iustiniàno Imp. saltem quò publicâ intendant salutē, §. ult. pro-
c. in Inst.
ac finem Iurisprudentia, felicem nempe Reipubl. gubernationem, in qua ratio formalis
Politici consistit, assequantur. Verè hinc Iurisprudentia, vera non simulata nuncupa-
tur Philosophia, hoc est, practica, in ipso usu posita, quæ in publicis simul & privatis officiis
excellit, civitates & Rempublicam constanter, fortiter & peritè administrat, quæ om-
nium virtutù disciplina est, non quidem easdè verbis tantùm, sententiis, variisq. Di-
sputationibus docendo & inculcando, sed autoritate legum Imperiali præcipiendo, bo-
nosq., ut excitentur alii, præmiis atq. honoribus exornando, ex adverso autem vitia &
delicta hominum non tantùm præceptis prohibendo, vetando, sed etiam variis pœnis
damnando, coercendo, vindicando. Elegans Philosophiæ practica, seu Iurisprudentia
potius descriptio, in qua nil quod officium Politici, omissum, quod Icti, neglectum. Vt
scitè non nemo Politicorum, nec horum minimus, Principes veros dixerit Philosophos *Epid. Horv.
led. in prof.
da bello ger-
man.*
experientiâ doctos, hoc est, Politicos & Ictos, utrosq. in eodem prædicamento & qui-
dem convertibili existentes: nimirum Icti politicorum honore splendent: Politici arte
& scientiâ Ictorum clarescunt, in centro autem, quod est salus publica, conveniunt, in
eodemq. subiecto concurrunt: Nec enim aliis, præterquam Ictis, Reipublicæ Romanæ
tùm veteris, tum hodiernæ gubernationem non minis in statu monarchico, quàm ari-
stocratico vel mixto, haud sine dignitatis prærogativa conceditam videmus, ut, qui
boni & æqui notitiam profitentur, clavamq. regiminis tenent, iustitiam colant, iustosq.
moderamine Rempublicam teneantur. Veteres, ideoq. Ictos in iuris utriusq., publici &
privati studio egregiè versatos & exercitatos producit historia Romana, Titum vide-
licas

In Nomine Iesu Christi.

LIBER I.

Iure personarum Ecclesiasticarum, sive Clericorum, eorumque
Vocatione, Officiis, Reditibus, & Salaris.

TIT. I.

De

*Iuribus Episcopalibus, quae in Consistoriis Principum ac Seatum
Imperii Evangelicorum tractantur.*

DEFINIT. I.

Religionis, rerumque Sacrarum cura ad Principem & Magistratum
spectat Politicum.

S Y M M A R I A.

1. Cura Religionis officio Magistratus Politici incumbit. num. 8.
2. Ius rerum sacrarum ad summum refertur imperium.
3. Antiquitus Principes Sacerdotii, & Regni munera coniunctim habuerunt.
4. Imp. Romani quondam Pontificis titulo honorati.
5. In iure utroque renunciantur hodie Doctores.
6. Sublata Religione. publica corrumpitur honestas.
7. Omnis felicitas à Religione dependet.
8. Tituli Magistratus honorifici. n. 10.

11. Reges Israelitarum curam gesserunt Religionis.
12. Magistratus tabula utriusque, custos.
13. Imperatores sunt Ecclesiae Advocati & defensores.
14. Probatum hoc exemplo & factis B. Lutheri.
15. Imp. ad curiam Religionis in Capitalatione obligati.
16. Defensio Ecclesiae in quoniam consistat.
17. Adducitur testimonium Electorum Trevirensis.
18. Nec non Maguntini.
19. Allegantur rem. sive auctores hanc de re.
20. Rescripta Consistorii supremi. num. 21.

Nequaquam errant, qui curam Religionis & defensionem Ecclesiae, non minus ac iustitiae administratione, officio Magistratus politici assignant, Balth. Meisner part. 3. Philos. Sobr. Sect. 2. cap.

2. quest. 1. Petr. Syring. de pac. Relig. conclus. 12. lit. B. Dan. in polit. Christi. lib. 5. c. 3. David Parræus in Epistol. Divi Pauli ad Roman. cap. 13. dub. 5. Joan. Gerhard. tom. 6. loc. de Magistr. polit. §. 165. & seqq. diss. de iur. principat. concl. 12. in prin. Henr. Höpfner. in Saxon. Evang. pag.